

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård
Göran Eriksson
063-146272

Beslut
Datum
2005-12-12

Dnr (anges vid skriftväxling)
511-8963-04

Beslut för naturreservatet Bodberget Björsjö

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn:

Bodberget Björsjö

Kommun:

Bräcke

Fastigheter:

Del av Björsjö 1:6, Del av Björsjö 1:17,
Del av Björsjö 1:18

Foto: Göran Eriksson

Lägesbeskrivning:

Ca 11 km norr om Gällö
Ekonomiska kartan 18F 7e
Väggkartan 184 Bräcke
186 ha

Kartor:

Areal:

Sitecode i nätverket

Natura 2000:

SE 0720367

Förvaltare:

Länsstyrelsen

Beslut	3
Syfte	3
Bakgrund (<i>beskrivning av naturreservatet</i>).....	3
Motivering (<i>motiv till skydd och prioriterade naturvärden</i>).....	5
Hotbild för naturtyperna	6
Natura 2000	7
Skötsel och förvaltning	7
Ärendets beredning	7
Inskränkningar och föreskrifter	7
Föreskrifternas ikraftträdande	9
Brand	9
Jakt	9
Yttrande från remissinstanser	10
Hur man överklagar	10

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Bodberget Björsjö som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området avgränsas med en röd heldragen linje på karta i bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara **Bodberget Björsjö**

Syfte

Det huvudsakliga syftet är att all skogsmark och annan natur lämnas att utvecklas fritt med undantag för områden med skötsel- eller restaureringsbehov enligt skötselplan i avsikt att säkerställa gynnsamt tillstånd för de arter och naturtyper som finns i området. Med detta avses i huvudsak att naturtypen skall ha en utbredning minst motsvarande nuvarande areal och innehålla tillräckligt av de strukturer och företeelser som är av betydelse för arterna ingående i naturtyperna **Västlig taiga** (9010) och **Örtrik näringsrik skog med gran av fennoskandisk typ** (9050) t.ex. hönsfåglar och hackspettar enligt EU:s fågeldirektiv, kryptogamer samt vedlevande insekter.

Det går inte att åstadkomma ett skogslandskap som hjälpligt liknar det naturliga enbart genom att bevara vad som återstår av naturskogsqualiteter i dagen skogar. Det kommer därför att bli nödvändigt att återskapa kvaliteter som gått förlorade, i vissa fall för ganska länge sedan. Det befintliga reservatet har sådana värden som kräver en naturvårdsstrategi som gör avsteg från så kallad fri utveckling. De åtgärder som krävs för att göra verklighet av syftena kan delas in i 3 olika kategorier:

1. Fri utveckling inom vissa delområden
2. Riktade skötselåtgärder för att skapa grova lövträd på förnygringsytorna
3. Initiera naturvårdsbränningar i brandpräglade bestånd.

Syftet harmonierar även med det av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålet ” Levande skogar” om att brändernas påverkan på skogarna bibehålls” Samma kvalitetsmål talar också om innebörden av att skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls.

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten skall kunna bedrivas i hela reservatet.

Bakgrund

Beskrivning av naturreservatet

Området är beläget på östra sidan om Björsjön i Sundsjö socken, ca 11 km norr om Gällö. Objektet är ett mosaikartat naturskogsområde med bergbunden brandpräglad tallskog med beståndsåldrar på över 200 år varvat med delvis örtrika granskogar i 165 – 185-årsåldern.

Berggrunden består av Revsundsgranit med hällmarkspartier. Jordarterna är moiga moräner med små inslag av torvmark. Genom östra delen rinner en mindre

bäck. I övrigt finns inget öppet vatten i området men många sluttningar är tydligt påverkade av rörligt markvatten. Inom objektet finns ett par små myrar av fattig – medelrik karaktär, vilka delvis är dikningspåverkade. Området är kraftigt kuperat och i fyra höjdparter går berget i dagen. I centrala delen finns ett större hållmarksparti med nordostbranter mer mot angränsande myr. Högsta partierna når ca 420 m.ö.h. och Björsjöns yta vid västra kanten ligger 296 m.ö.h.

Området innehåller ovanligt stor andel skog med höga beståndsåldrar. Av ca 60 ha talldominerad skog (inkl. hållmarkstallskog) har ca 50 ha en beståndsålder på ca 215 år. En tall *Pinus sylvestris* i det centrala hållmarksområdet beräknas vara minst 500 år (räknad till 460 år plus röta). I norra delen åldersbestämde en slumpvis utvald bland de äldre tallarna till drygt 300 år (280 år plus röta).

Ca 70 ha domineras av gran *Picea abies*, av dessa har ca 55 ha beståndsåldrar på 165 – 185 år. I flertalet bestånd (både gran- och talldominerade) med uppvuxen skog av lägre ålder finns oftast ett visst inslag av gamla överståndare eller senvuxna träd.

Lövinslaget uppgår i genomsnitt till ca 10%, lokalt 30 – 40 %. Gammal grov asp *Populus tremula*, sälg *Salix caprea* och björk *Betula sp.* är dominerande lövträd med lokalt riklig förekomst. Gråal *Alnus incana* och hägg *Prunus padus* förekommer mera sparsamt.

Hyggen och ungskog upptar ca 40 ha av arealen. Dessa är huvudsakligen koncentrerade till södra och östligaste delarna. Avverkningarna har skett under de senaste decennierna och där finns ytterst få gamla träd kvarlämnade. I ett par av ungskogsbestånden är lövinslaget ganska stort, i övrigt är lövinslaget i ungskog mera sparsamt.

Död ved förekommer delvis rikligt. Här finns lågor av alla förekommande trädslag och dimensioner och i olika nedbrytningsstadier. Andelen grova lågor är relativt stor. På några ställen finns mycket grova asplågor, grova granlågor förekommer frekvent i de gamla grandominerade bestånden. Gamla grova tallågor förekommer i något mindre omfattning. Döda – döende stående träd finns väl spridda i området. Här och var finns också gamla grova talltorrakor.

Objektet är på många ställen tydligt präglad av forna tiders bränder. Brandljud i levande gamla tallar förekommer frekvent. Även gamla stubbar, högstubbar och gamla lågor har ofta någon form av brandspår. En gammal stubbe i östra delen uppvisar spår av sex bränder, 500-årstallen har spår av 5 bränder. Senaste brand i området är daterad till 1810 (Isaksson 1983. Urskogar och urskogsartade skogar i Jämtlands län).

Vegetationstyperna i talldominerade delar är huvudsakligen bärristyper med lokala inslag av lavrik typ. Av de grandominerade delarna är ungefär hälften örtrik granskog. Resten är främst av blåbärstyp, lokalt dominerar smalbladiga gräs. Visst örtinslag finns ofta även i dessa vegetationstyper. Av den örtrika granskogen kan ungefär hälften betraktas som kalkbarrskog.

I kalkbarrskogspartierna hör blåsippan *Anemone hepatica*, smultron *Fragaria vesca*, skogsviol *Viola riviniana*, vispstarr *Carex digitata* och bergslok *Melica nutans* till karaktärsarterna. De fuktigare örtrika delarna domineras ofta av skogsfråken *Equisetum sylvaticum*, slidstarr *Carex vaginata* och torta *Cicerbita alpina*, samt ormbunkar som hultbråken *Phegopteris connectilis* och majbråken *Athyrium filix-femina*. I friska mossiga partier med visst örtinlag förekommer ögonpyrola *Moneses uniflora* och knärot *Goodyera repens* frekvent. Lappranunkel *Ranunculus lapponicus* (NT) är funnen i nordligaste delen samt nästan längst i söder. På en skotningsväg väster om Lill-Middagstjärn förekommer skogssäv *Scirpus sylvaticus*, vilken är sällsynt i Jämtland.

Bland områdets naturskogsstrukturer finns också diverse spår av tidigare nyttjande. I några partier är vegetationen präglad av skogsbete, kolning har förekommit, här och var finns gamla avverkningstubbar sedan dimensionsavverkningar för ca 100 år sedan. Ca 40 ha har avverkats som trakthyggen under de senaste decennierna. På några ställen har mindre avverkningar eller virkesuttag förekommit under 1900-talet. Detta har skett i liten skala och innebär oftast bara en liten lucka med uppslag av yngre gran i beståndet. I sydöstra delen av området finns ett fritidshus. Längs västra sidan följer en skogsbilväg sjöstranden till objektets sydvästra hörn. Två skotningsvägar passerar genom äldre bestånd in till sentida avverkningar i nordväst – sydostlig riktning. Körspåren är delvis djupa och har under det blöta året 2000 fungerat som bäckar.

Motivering

Motiv till skydd och prioriterade bevarandevärden

Bodberget Björsjö ligger omgärdat av ett hårt brukat skogslandskap och den alltmer ökande fragmenteringen av skog i landet har bidragit till att många skogslevande arter nu är nationellt hotade. Även förhindrandet av bränder i sen tid men som tidigare skapade nya successioner i landskapet kopplat till brända träd och lövbrännor har bidragit till att arter knutna till dessa företeelser fått en alltmer begränsad livsmiljö. Det tyngsta motivet förutom att formellt skydda området är även att möjliggöra en start för riktade skötselåtgärder för att återskapa sådana livsmiljöer och viktiga substrat för dessa organismgrupper.

I reservatet finns den prioriterade naturtypen ***Västlig taiga***(9010) och ***Örtrik granskog*** (9050) enligt EU:s habitatdirektiv och området är ett bidrag till det europeiska nätverket ”Natura 2000”. Objektet omfattas därför av MB 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20 §§. Länsstyrelsen har därmed ett ansvar enligt detta direktiv att säkerställa att gynnsamt tillstånd bibehålls eller återställs för utpekade livsmiljöer och arter. Området har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets naturkvaliteter endast kan bevaras och utvecklas genom ett formellt skydd.

Totalt har 26 rödlistade arter påträffats i området fördelade på kategorierna sårbara och missgynnade. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort zoologiskt värde genom den äldre skogens speciella livsmiljö för främst fågelfauna och vedlevande insekter. De planerade naturvårdsbränningarna

kommer dessutom att ytterligare skapa livsrum för ett antal idag hårt trängda brandberoende arter.

Bland de rödlistade arterna är vedsvamparna en viktig grupp att nämna. Vanligt förekommande är rosenticka *Fomitopsis rosea* (NT). Mera sällsynta arter som påträffats i området är blackticka *Junghuhnia collabens* (VU), lappticka *Amylocystis lapponica* (NT), gräddporing *Skeletocutis lenis* (VU) och fläckporing *Antrodia albobrunnea* (VU). Nordväst om Lill-Middagstjärn gjordes ett fynd av smalfotad taggsvamp *Hydnellum gracilipes* vilken före år 2000 såvitt känt bara påträffats en gång i Sverige. Lunglav *Lobaria pulmonaria* förekommer rikligt på sälg och ofta även på asp. Lokalt finns hänglavsrika partier med riklig förekomst av garnlav *Alectoria sarmentosa*.

Bodberget Björsjö är ett naturskogsområde med höga naturvärden där spår efter skogsbruk är mer eller mindre obefintliga. Dagens befintliga naturvärden har delvis genererats på grund av tidigare bränder och är främst knutet till den rikliga förekomsten av medelålders asp och en del äldre tall med ett flertal brandljud. De funna rödlistade arterna är dock hittills funna på liggande död ved av gran i områdets grandominerade kantzoner.

Hotbild för naturtyperna

Uppenbarligen har delar av området med relativt jämna mellanrum utsatts för naturliga bränder. Frånvaron och förhindrandet av naturliga bränder är ett hot mot många brandberoende arter och framtida bevarandestatus i reservatets brandpräglade delområden. Granens fortsatta invandring med efterföljande vegetationsförändringar utgör ytterligare ett hot mot ett bibehållande av de talldominerade delarna av den västliga taigan genom svårigheten för tall att föryngras sig. Frånvaron av brand och granens konkurrenskraft är inte bara ett hot mot utvecklingen av flerskiktade tallskogar utan förhindrar även etableringen av nya lövsuccesioner. Ytterligare ett hot mot tall- och lövföryngringar är det kraftiga betet från älg. Om inga radikala förändringar sker kan man räkna med en ytterligare framtida försämring för den biologisk mångfalden kopplade till dessa skogstyper.

Skogsbruk i eller i anslutning till området är dock det största hotet eftersom det innebär att värdefulla element och strukturer, såsom gamla träd och död ved, försvinner. Avverkning i närheten av området kan leda till kanteffekter, d.v.s. att skogen öppnas upp för sol och vind varvid arter som är känsliga för uttorkning inte klarar sig. Avverkningar och virkeshantering med tunga fordon, liksom markberedning, vägbyggen och dikning, kan även leda till förändrade markförhållanden samt förändrad hydrologi.

Andra hot:

- Skogsgödsling, spridning av aska eller kalkning av kringliggande områden.
- Luftföroreningar och ökat kvävenedfall kan förändra näringsstatus och artsammansättning.
- Ett för stort viltbete kan innebära att tall- och lövträdsföryngringar hämmas i sin utveckling att växa upp till fullstora träd.
- Terrängkörning eller annan aktivitet som innebär betydande markslitage

- Förändrad hydrologi och hydrokemi beroende på exempelvis dikning, skogsbruk på närliggande fastmark.

Natura 2000

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området.

Västlig taiga (9010, prioriterad naturtyp) 95 ha

Örtrik granskog (9050) 35 ha

Fattiga och intermediära kärr (7140) 4 ha

Skogbevuxen myr 4 ha

Ingående arter enligt EU:s artdirektiv : A 108 *Tetrao urogallus* tjäder. A 104 *Bonasia bonasia* Järpe. A 241 *Picoides tridactylus* Tretåig hackspett. A 236 *Dryocopus martius* Spillkråka. 1972 *Ranunculus lapponicus* lappranunkel

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de kvalitetsmål och riktlinjer som framgår av den till förslaget hörande skötselplanen.

Ärendets beredning

I samband med skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering avgränsades 44,1 ha som nyckelbiotop och 24,2 ha som område med naturvärden. Området har av länsstyrelsen föreslagits att ingå i nätverket Natura 2000 (EU:s nätverk av skyddade områden)

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5-6 § och 30 § miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Uppföra helt ny byggnad.
2. Anlägga väg eller parkeringsplats
3. Anlägga radiomast, luft- eller markledning
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus eller torv, borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa
5. Dika, dämna eller vidta vattenreglering
6. Fälla växande eller döda träd, ta bort eller upparbeta vindfällan/död ved i syfte att elda
7. Plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter
8. Framföra motordrivna fordon i terräng.
9. Upplåta området för militär verksamhet eller idrottstävling
10. Placera ut saltstenar i anslutning till källor

Ovan angivna föreskrifter skall inte utgöra hinder för:

- a. Röja /underhålla ett markområde på 2000m² kring byggnad på fastigheten Björsjö 1:6.
- b. Markägare att framföra motorfordon på väl snötäckt mark i samband med tillsyn eller i övrigt i samband med nyttjande av marken
- c. Normalt nyttjande och skötsel av vägområde för den del av skogsbilväg som löper parallellt med Björsjön och som berör det planerade reservatet inom fastigheten Björsjö 1:6

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

1. Sprida ut kalk på land eller vatten
2. Uppföra nya älgstorn

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

1. Utmärkning och information om reservatet
2. Anläggande av informationstavla på plats som anges i fastställd skötselplan.
3. Undersökningar av markslag, växt- och djursamhällen samt specifikt utpekade arter enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan.
4. Skogliga åtgärder som naturvårdsbränning, naturvårdsanpassad röjning, gallring eller ringbarkning av träd enligt skötselplan för att bibehålla eller utveckla områdets naturvärden.
5. Underhåll av den basväg som löper mot sydost i norra delen av reservatet för enklare transporter som behövs för områdets skötsel enligt skötselplan

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. Elda, förutom på särskilt angivna platser
2. Fånga, störa eller skada däggdjur, fåglar, grod- och kräldjur, liksom att skada deras bo och lekplatser eller samla ägg
3. Klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m
4. Göra åverkan på mark, block eller växtlighet, torrträd eller annan död ved
5. Plocka och samla in naturprodukter (tex. vedsvampar, lavar och mossor) med undantag för bär och matsvamp

6. Insamla evertebrater, t.ex. skalbaggar och landmollusker
7. Framföra motordrivet fordon i terräng inom hela området.
8. Snitsla spår, anordna orienteringskontroller eller anordna tävlingar
9. Anlägga skoterled

Punkt C2 utgör inget hinder för utövande av jakt. Punkt C7 utgör inte heller något hinder för terrängtransport av fälld älg. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs.

I samband med naturvetenskapliga undersökningar i samband med uppföljning av bevarandestatusen enligt EU:s habitatdirektiv kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Utän Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringsssyfte organiserat utnyttja området.

Utän Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap, 30 § MB träder ikraft tre veckor efter det att de utkommit från trycket i länets författningssamling

Brand

Bodberget Björnsjöskogar är i vissa delar starkt brandpräglade, medan grandominerade skogar av frisk blåbärsristyp mer sporadiskt berörts av brand. Det mest påtagligt brandpräglade området utgörs av reservatets centrala delar. För att bevara den brandpräglade karaktären är det viktigt att området återigen får utsättas för brand så att viktiga tallstrukturer kontinuerligt bibehålls för brandgynnade arter. Detta under förutsättning att åtgärden kan ske utan att andra starka naturvårds- eller friluftslivsintressen inte äventyras. Angående riktlinjer, planering och uppföljning av brand se vidare i bifogad skötselplan.

För att åtgärda släckningsinsatser om en spontan brand skulle uppstå skall en släcknings- och bränningsplan ha upprättats av förvaltaren i ett tidigt skede i samråd med den lokala räddningstjänsten. Förvaltaren ansvarar dock för att en sådan bränningsplan utarbetas med lämplig kartsnitt och med brandekologiskt väl underbyggda rekommendationer angående begränsningslinjer, släckningsmetoder, kritiska geografiska lägen med mera. Här anges noga var en spontan brand kan få brinna och där släckningsmetoderna bör vara så skonsamma som möjligt under förutsättning att fara för annans egendom ej äventyras.

Jakt

Under pågående jakt i reservatet skall jakträttsinnehavaren följa gällande lagar och förordningar rörande jakt samt övriga för naturreservatet gällande föreskrifter. Upplysning till allmänheten om datum för jakt skall av jakträttsinnehavaren anslås på reservatets informationstavla.

Yttrande från remissinstanser

Länsstyrelsen eftersträvar så stor delaktighet och förankring som möjligt inför reservatsbildning. Bräcke kommun, Skogsvårdsstyrelsen samt markägare är bland de remissinstanser som svarat på utsänt *förslag till beslut* och inte haft något att erinra.

Enligt 27 § verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning över de föreskrifter som riktar sig mot allmänheten vid bland annat naturreservatsbildning. Länsstyrelsen finner att de aktuella föreskrifterna endast innebär en marginell begränsning för allmänheten.

Kungörelsedelgivning skall ske enligt 17 § delgivningslagen

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet (bilaga 5).

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad även Samhällsplanering och boende, jurist Marina Walle´n, byrådirektör Håkan Attergaard samt länsarkitekt Harry Westermark deltagit.

Maggi Mikaelsson

Göran Eriksson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Skötselplankarta
5. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård

Sändlista

Per Allan Alexandersson, Dvårsätt 1490, 835 41 Dvårsätt
Carl Halvar Halvarsson, Björsjö 4315, 840 50 Gällö
Statens Naturvårdsverk, 106 48 Stockholm (3 ex)
Bräcke kommun, Box 190, 840 60 Bräcke
Lantmäterimyndigheten Jämtlands län, Östersundskontoret
Skogsvårdsstyrelsen, Mellannorrand, Skedom, 881 92 Sollefteå
Skogsvårdsstyrelsen, Hantverksgatan 18, Box 114, 840 61 Bräcke
Boverket, Box 534, 371 23 Kalskrona
Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala
Vägverket, Region Mitt, Box 186, 871 24 Härnösand
Jämtland-Härjedalens naturvårdsförbund, Vike 1735, 835 91 Krokomb
Östersundsposten, Box 124, 83 122 Östersund
Länstidningen, 831 89 Östersund
Länskungörelserna
Naturvård (5 ex.)